

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין לו.

עין משפט
גד מצוה

כד א מ"י פ"א מהל' סנהדרין הלכה (ו) [1] סמג עשן 15: סה ב מ"י שם הל"ח: סו ג מ"י שם פ"ג הל"ב: ד (מ"י פ"ב מהל' איסורי ביאה הל' א טו"ע אה"ע ק"י כב סעף א י"ד ק"י ק"א סעף א]: כו א מ"י שם פ"ב מהל' סנהדרין הל"ג:

רבינו הגנאל

א"ל ההוא מינא לרב כהנא אמריתו נדה שרי לגברה דילה לייחודי בהדה אפשר אש בנעורת ואינה מהבהבת א"ל התורה מעדה עלינו שאפילו סוגה בשושנים אין אנו פורצים פצתה. כפלת הרמון רקתן אפילו ריקנית שבישראל מליאין מצות כרמון: הנהו בריוני דהוה בשיבכותיה דר' זירא דהוה מקרב להו ר' זירא כי היכי דניהדרו בתויבתא והווי קפדי רבנן כד נח נפשיה דר' זירא אמרו עד האידנא הוה ר' זירא בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן רחמי הרהרו בלבייהו והדרי בתויבתא: שלש שורות של תלמודי חכמים כו'. אמר אביי ש"מ כולתו נייד ולימא להו עד האידנא הוינא יתיב ברישא והשת' מוחביתו ליכסופא אמרין ליה הוי זנב לאריות לא ראש לשועלים: מ"ג"ג כיצד מאיימין על עדי נפשות וכו':

התורה העידה עלינו סוגה בשושנים. לענין דס נדות נדרש כשאומרת דס כשונה אדומה ראיתי מנד פורש וא"ת והא יחוד דאורייתא היא כדדרשינן (לעיל דף כ"א): מני יסיתך אחיך בן אמך והיכי אתא קרא דדברי קבלה למישרי מאי דכתיב באורייתא וי"ל דלא אסרה תורה אלף כעין אמו דלא עבדל דמשמירא אצל נדה סופה ליטרהיט) ומיהו היכא דלא צעל אפילו נדה אסורה להתייחד כדאמר' צפ"ק דכמוצות (דף ק"ד). לא צעל הוא יסן צין האנשים ואשמו ישניה צין הנשים וא"ת והא אמר' צפ"ק דשבת (דף ק"ג). מקיש אשמו נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא צנגדו והיא צנגדה אסור כו' ופי' שם צקונט' משום ייחוד לאשת איש אף אשמו נדה והכא אמר סוגה בשושנים וי"ל דהוא צנגדו והיא צנגדה אסורה צאשת איש אפי' צלל ייחוד משום איקרובי דעתה שנהנין ומתממנן זה מזה ויש תימנה מ"ש דייחוד דנדה שרייא מסוגה בשושנים והוא צנגדו והיא צנגדה אסרת מהיקש צאשת איש איפוך אנה וי"ל דמסתבר טפי לאסור הוא צנגדו והיא צנגדה לפי שמתקרבין יחד ונהנין זה מזה כדפרישית: **וירדך את ריח בגדיו.** לשון ריח שייך צדס נדות כדאמרין צס"פ כל היד (נדה דף כ'): **היא איתמא דלמא דמא קמיה דר"א ארמיה אמר האי דס חיימד הוא:**

אש בנעורת ואינה מהבהבת אמר ליה התורה העידה עלינו סוגה בשושנים שאפילו כסוגה בשושנים לא יפרצו בהן פריצות ריש לקיש אמר מהכא **כפלת הרמון רקתך** אפילו ריקנית שבך מלאין מצות כרמון ר' זירא אמר מהכא **זירא את ריח בגדיו אל תיקרי בגדיו אלא בוגדיו** הנהו בריוני דהוה בשיבכותיה דר' זירא דהוה מקרב להו כי היכי דניהדרו להו בתיבתא והווי קפדי רבנן כי נח נפשיה דר' זירא אמרו עד האידנא הוה ר' זירא בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן רחמי הרהרו רחמי הרהרו בלבייהו ועבדו תשובה: **שלש שורות כו':** אמר אביי ש"מ כי נייד כולתו נייד ולימא להו עד האידנא הוה יתיבנא ברישא השתא מותבתו לי בדנבי אמר אביי דאמר ליה הכי **הווי זנב לאריות** ואל תהי ראש לשועלים: **בתנ"י** כיצד מאיימין את העדים על עידי נפשות היו מכניסין אותן ומאיימין עליהן שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמא אי אתם יודעין שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה הווי יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו דיני נפשות דמו ודם זרעותיו תלויין בו עד סוף העולם שכן מצינו בקין שהרג את אחיו שנאמר **דמי אחיך צועקים אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך** דמו ודם זרעותיו דבר אחר דמי אחיך שהיה דמו מושלך על העצים ועל האבנים לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאבך ושלא יהו המינים אומרים הרבה רשויות בשמים ולהגיד גדולתו של הקב"ה שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד כולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהן דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם ושואו תאמרו

מה **ראשון כי נייד כולתו נייד כדפרישי' לעיל: צדנני. בזנבות: בתנ"י מאיימין. שלא יעידו עדות שקר: מאומד. בגמ' [ע"ב] מפ': דיני ממונות. אם העיד שקר נותן ממון לזה שנפסק על ידו ומחזירו לו ומתכפר: לפיכך נברא אדם יחידי. כל זה אומר להם לפיכך נברא אדם יחידי להראותך שמאדם אי נברא מלואו של עולם: הרבה רשויות בשמים. וכל אי' ברא את שלו: ולהגיד גדולתו. ועוד לכך נברא יחידי להראות לדורות הצאים גדולתו של הקב"ה שזכותם הראשון כל הדורות טבועות שלא היה תחלה אלא חותם אי' חוסם. היינו אותו צדל שהצורה חקוקה בו: טובע כמה מטבעות בחותם אי'. כל המטבעות שאדם טובע ע"י צדל אחת כולן דומין: צדנילי נברא העולם. כל' חשוד אני כעולם מלא לא אטרד א"ע מן העול' צעביר' אחת וימשוך ממנה: מה**

ושלש שורות. כל אחת כמנין סנהדרי עשרים ושלשה ש"ס יחלקו הכ"ג רובן מחייבין ומיעוט מוכין והטייה לרעה אין ע"פ אחד וצריך להוסיף שנים שנים עד שבעים ואחד הלכך צריך להוסיף לפנייהם ארבעים ושמונה להשלמת שבעים ואחד ולא אורח ארעא לעשות שורות לתלמידים של כ"ד שתהא מרובה משל דיינין ולא לעשות שורות קטנות ולא שמים של כ"ג ואחד של שנים לתלמידים הלכך עבדי שלש שורות: **וכל אחד מפיר אס מקומו.** לפי שצנתלה כסדר הושיבום שורה ראשונה גדולה משל שניה והיא גדולה מן השלישית וגם צכל שורה ושורה הושיבום כסדר הגדול צראש שני למטה הימנו וכן כולן זה למטה מזה לפיכך צריך כל אחד להכיר מקומו: **הוצרכו לסמוך.** גוון שמת אחד מן הדיינין סומכין לו מהראשונים שסם גדולים מכולן: **אחד מהשניים צל לו לראשונה כו'. ולא שיציאו מן הקהל לראשונה לפי שהגרוע מן התלמידים שצורות גדול מגדול שצקהל: ולא היה. אותו שנברר מן הקהל יושב במקומו של ראשון ראש צשורה שלישי אלא צמקום הראוי לו צסוף השורה וכן אותו צצח מן השלישי לשניה וכן אותו שנמקך מן הראשונים לא היה יושב במקומו של ראשון אלא כולן צסוף השורות וכל בני השורה נמשכין איש איש למעלה ממקומו וממלאין זה מקומו של זה מפני שהקטן צדדיינים גדול מן הגדול צבתלמידי הראשונה והקטן צצראשונה גדול מן הגדול שצשניה הלכך כי נייד כולתו נייד כשמת אחד מהן ומושיבין אחר חליפיו כולן צריכין לנוד איש איש ממקומו: **גב' מה"מ.** דצעגולה היו יושבים: **ספר. עגול הוא: צטיצורו של עולם. שנית המקדש צאמצע של עולם: דומה לספר. צעגולה: מוג. שני חלקי מים ואחד יין: אל יחסר המוג. אל יחסרו מחלק השלישי שהוא כדי הראוי למוג: עשרים ושלשה. שלישי של שבעים: לללל. לעסקיו חוץ לליסכה: סייג הוא גדר: סוגה צשושנים. גדורה צשושנים כלומר צאזורה קלה וצהצללה מועטת הס נפרשין מן העצירה וא"ל גדר אצנים להפסיקן שאפי' אין רחוקין מן העצירה אלא גדר שושנים מפסיק צנייהם לא יפרצו זה פרצות הגדר: מהצהצח. אוחזת ודולקת כמו (שבת דף כ"א): שקיפלה ולא הצהצה וצלע"ו פלמ"ד: צריוני. פריצים לשון צוריס: רבי זירא גולא הוה ומחרו שקיו ע"י מעשה דצדיק נפש' צתנורא שגירא צהשוכר את הפועלים (צ"מ דף פ"ה). וקרו ליה חריאל קטן שקי: ש"מ. מדקמני לא היה יושב צמקומו של****

ראשון כי נייד כולתו נייד כדפרישי' לעיל: צדנני. בזנבות: בתנ"י מאיימין. שלא יעידו עדות שקר: מאומד. בגמ' [ע"ב] מפ': דיני ממונות. אם העיד שקר נותן ממון לזה שנפסק על ידו ומחזירו לו ומתכפר: לפיכך נברא אדם יחידי. כל זה אומר להם לפיכך נברא אדם יחידי להראותך שמאדם אי נברא מלואו של עולם: הרבה רשויות בשמים. וכל אי' ברא את שלו: ולהגיד גדולתו. ועוד לכך נברא יחידי להראות לדורות הצאים גדולתו של הקב"ה שזכותם הראשון כל הדורות טבועות שלא היה תחלה אלא חותם אי' חוסם. היינו אותו צדל שהצורה חקוקה בו: טובע כמה מטבעות בחותם אי'. כל המטבעות שאדם טובע ע"י צדל אחת כולן דומין: צדנילי נברא העולם. כל' חשוד אני כעולם מלא לא אטרד א"ע מן העול' צעביר' אחת וימשוך ממנה: מה

לעזי רש"י פלמ"ד [פלמ"ד]. לחיור. **מוסף רש"י** הוי זנב לאריות. טוב לך שמהיה זנב לאריות לאנשים טובים מהיותך ראש וטר לריקוס (מבות פ"ד נס"ד). דמו דם ודעותיו. אף כשאתה מקיים דמי אחיך עמך (כשאתה מקיים נפש אחת מישראל) מעלה עלך חיו ומי ודעותיו, שמה טובה מיובה ממנה פורענות (ב"ב י"א).

(א) [מוס' פ"ו וע' מוס' לעיל ד: ד"ה אל יחסר ומוס' צ"מ ס. ד"ה רבא ומוס' צ"ב לו: ד"ה כל תמאל', צ) [נכרות מ. שיעובין יע. חגיגה מ.]. (ג) [מגילה ו.]. (ד) [צ"מ פ"ה]. (ה) אבות פ"ד משנה טו. ו) [אדר"ג פ"א]. (ז) [צ"ב י"א]. (ח) [ו"ל לפני ד"ה עשרים]. (ט) [וע"ע מוס' סוטה ו. ד"ה מה].

תורה אור השלם

1. שררך אגן השחר אל יחסר הפוג בענך ערמת חטים סוהג בשושנים: שיר השירים ו ג
2. כפלת הרמון רקתך מבעד לצמחת: שיר השירים ו ו
3. ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני בריחן צודה אשר בריחן: בראשית כו כו
4. ויאמר מה עשית קול דמי אחיך צעקים אלי מן האדמה: בראשית ד י

לעזי רש"י

פלמ"ד [פלמ"ד]. לחיור.

מוסף רש"י

הוי זנב לאריות. טוב לך שמהיה זנב לאריות לאנשים טובים מהיותך ראש וטר לריקוס (מבות פ"ד נס"ד). דמו דם ודעותיו. אף כשאתה מקיים דמי אחיך עמך (כשאתה מקיים נפש אחת מישראל) מעלה עלך חיו ומי ודעותיו, שמה טובה מיובה ממנה פורענות (ב"ב י"א).

עין משפט גד מצוה

א [מיי] פ"כ מהל' סנהדרין הלכה ט:|
ב ח מיי פ"ד מהלכות סנהדרין הלכה ד:

רבינו חננאל

אומר להן שמה ראיתם זה רץ אחר חבירו ורצתם אחריו ומצאתם חרב בידו ודם מטפף ממנה הורג מפרפר אם כך ראיתם אין בדבריכם כלום. תניא אמר ר"ש בן שטח אריא בנחמה אם לא ראיתי אחר רץ אחר חבירו כו' עד לא זו משם עד שבה נחש והכישו רומי. ואקשין ובי הורג בר נחש הוא. והתני ר' חייא מיום שחרב בית המקדש א"ע"פ שבטלה סנהדרין דין ד' מיתות לא בטלו אלא מי שנחייב סקילה או גופל מן הגג או חיה דורסתו. לא שנחייב שריפה או גופל בדליקה או נחש מכישו. מי שנחייב הייגה או נמסר למלכות או נהרג ע"י לטטים. מי שנחייב חנק או נטבע בנהר או מת בסרוני. ופרקי' היא עברה אחותי נמי עבר. וקי"ל מי שנחייב שתי מיתו נידון בחמורה כמאן כר' אחא דתניא גמל האוחז בין הגמלים ונמצא גמל הרוג בעירו בירושלמי שזה הרגו. ולעטמין יודיקת הכי עד מפי עד פסל בדין מבבל דבתי ממונות כשר והתנן הוא אמר לי. פי' הלוות איש לי שאני חייב לו איש פלוני אמר לי שהוא חייב לו לא אמר כלום ופרקי' אלא א"ג דפסיל נמי בדיני ממונו. אמרין להו בדיו: שמה לא הייתם יודעים שסופינו לבדוק אתכם: מיום שפתחה הארץ את פיה וקיבלה דמו של הבל שוב את פתחה שנאמר מכנף הארץ זמירות שמענו וגו' מכנפה ולא מפיה ואצ"ג דכתיב ותפתח הארץ את פיה וגו' לטובה לא פתחה. גלות מכפרת עון מחצה שנא' וישב בעיר נוד. ועוד אמר גלות מכפרת ג' דברים חרב ורעב ודבר שנאמר כה אמר ה' הירושב בעיר הוות כתבו את האיש הזה ערירי למזוז' לחייב רבי אחא צההיא דר' שמעון בן שטח דמנא ידעו עדים שהרגו בתוך כדי דיבור של התראה כיון שלא ראו אלף מאומד ואי איירי בחצר ניחא וכר' יוסי דלמנר לא בעי התראה (לעיל ד' ט:):

מיום שפתחה בו'. כל דמיס נצלעים נארכין אלף שרישומן ניכר ושל הבל אין רישומן ניכר כלל: **מכנף** הארץ זמירות שמענו. כתוב צתשצות הגאונים שאין בני א"י אומרים קדושה אלף בשבת דכתיב (ישעיה ו) גבי מיות שש כנפים לחדד וכל כנף הוא אומר שירה אחת ציוס בששת ימי החול וכשיגיע

לז:

שאין דמך מסור בידי. מדמיתי האי עובדא אמנני' דכינז מאומד משמע דדריש מהאי קרא דמאומד לא מיקטל דמשמע ע"פ שנים עדים שראו את המעשה ואחריני הוו עם ר"ש בן שטח והאי דלא חשיב להו משום **מיום** שחרב בית המקדש. תימנה דהוה מזלי למימר דאף בזמן

צבית המקדש קיים כי עובדא דשמעון בן שטח א"י שלא צעדים והתראה כדלמנר צמכות (דף י:) כאלר ילמנר משל הקדמוני מרשעים ילא רשע צב' צני אלס שהרגו אחד הרג צשוגג ואחד הרג צמוזד הקצ"ה מומוינן לפונדק וי"ל דנקט משחרב צית המקדש משום דלא צטלי דיני נפשות לגמרי ואל"ת והא אכתי הוו מזני למינקט מ' שנה קודם חורבן הבית כדלמנר צפרק היו צודקני (לקמן דף מה). שגלתה סנהדרי וישצה לה צבנות ולמנר שלא דנו דיני נפשות וי"ל מ"מ כשהיו רואים לורך שעה היו חורין לנשכת הגזית כי היה עובדא' צודקין (שס) ור' יוחנן בן זכאי מי הוה צנסדרי משום דמה צצדק צעוקלי תלניס צדין רואס הוה והא דגלו משום דנפיש רואסי הוו ומשום רציחה לא היו חורין ואל"ת והא חזינא כמה כופרים צעיקר' דמתים כדרכס וי"ל דכות מילה מולה ושכר מלות שעשו משמלמין צעולס הוה כדכתיב (דברים ו) ומשלס לשונאוי ועובדא דריש הפועלים (צ"מ דף פג): דלפקיה לגצרא חזקסה דהוא וצנו צעלו נערה המאורסה התס נמי וכות מולה לו שלא נענש בצסקילה וידיון צקלה א"י הוא וצנו לאו דוקא אלף צנו תחלה ולאחר כך הוא דמיתמו צחנק וי"מ דנקט משחרב צית המקדש משום דצומן צית המקדש צגדי כהוה היו מכפרין מיהו ה"מ כשעשו תשובה: **כמאן כר'** אחא. משמע דרבי אחא לית ליה אומד צדיני נפשות ומימנה דצפרק צעועת העדות (שעועות דף לה. וסס) משמע דלית לי גבי צעועת העדות דלינו חייב אלף צבציעת ממון ודריש ר' יוסי הגלילי מדכתיב או ידע צעדות המתקיים צידיעה צלא רלחיה אמנר רצ פפא ילמנר ר' יוסי הגלילי לית ליה דרבי אחא דאי אית הגלילי לית ליה דרבי משכחת לה כר"ש בן שטח ויש לומר ללמסקנא דהכא דמנשי מתני' אפילו כרצנן אין כרין לאוקמי דרצ אחא צדיני ממונות דווקא מניה דצותק יס למזוז' דלחייב רבי אחא צההיא דר' שמעון בן שטח דמנא ידעו עדים שהרגו בתוך כדי דיבור של התראה כיון שלא ראו אלף מאומד ואי איירי בחצר ניחא וכר' יוסי דלמנר לא בעי התראה (לעיל ד' ט:):

מיום שפתחה בו'. כל דמיס נצלעים נארכין אלף שרישומן ניכר ושל הבל אין רישומן ניכר כלל: **מכנף** הארץ זמירות שמענו. כתוב צתשצות הגאונים שאין בני א"י אומרים קדושה אלף בשבת דכתיב (ישעיה ו) גבי מיות שש כנפים לחדד וכל כנף הוא אומר שירה אחת ציוס בששת ימי החול וכשיגיע

שארין דמך מסור בידי. מדמיתי האי עובדא אמנני' דכינז מאומד משמע דדריש מהאי קרא דמאומד לא מיקטל דמשמע ע"פ שנים עדים שראו את המעשה ואחריני הוו עם ר"ש בן שטח והאי דקאמר או אני או

מה לנו ולצרה הזאת והלא כבר נאמר והוא עד או ראה או ידע אם לא יגיד וגו' ושמה תאמרו מה לנו לחוב בדמו של זה והלא כבר נאמר בבאבוד רשעים רנה: **גמ'** ת"ר א כיצד מאומד אומר להן שמה כך ראיתם שרץ אחר חבירו לחורבה ורצתם אחריו ומצאתם סייף בידו ודמו מטפף והרוג מפרפר אם כך ראיתם לא ראיתם כלום טתניא א"ר שמעון בן שטח אראה בנחמה אם לא ראיתי אחד שרץ אחר חבירו לחורבה ורצתי אחריו וראיתי סייף בידו ודמו מטפף והרוג מפרפר ואמרתיו לו רשע מי הרגו לזה או אני או אתה אבל מה אעשה שאין דמך מסור בידי שהרי אמרה תורה כעל פי שנים עדים יומת המת היודע מחשבות יפרע מאותו האיש שהרג את חבירו אמרו לא זוו משם עד שבא נחש והכישו ומת והאי בר נחש הוא והאמר רב יוסף וכן תני דבי חזקיה מיום אשחרב בית המקדש אף על פי שבטלה סנהדרי ארבע מיתות לא בטלו לא בטלו והא בטלו אלא דין ארבע מיתות לא בטלו מי שנתחייב סקילה או גופל מן הגג או חיה בדליקה או נחש מכישו מי שנחייב הרייגה או נמסר למלכות או ליסמין באין עליו מי שנחייב חנק או טובע בנהר או מת בסרוני אמרי ההוא חמא אחריתי הוה ביה דאמר מר בצ"מ שנתחייב שתי מיתות ב"ד נידון בחמורה: מאומד וכו': בדיני נפשות הוא דלא אמדינן הא בדיני ממונות אמדינן כמאן כר' אחא דתניא ר' אחא אומר גמל האוחז בין הגמלים ונמצא גמל הרוג בצידו בידוע שזה הרגו וליטעמיק עד מפי עד דקתני בדיני נפשות הוא דלא אמדינן הא בדיני ממונות אמדינן והתנן אאם אמר הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר לי שהוא חייב לו לא אמר כלום עד שיאמר

בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז אלמא אף על גב דפסיילי בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות הכא נמי אף על גב דפסיילי בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות: הוו יודעים כו': אמר רב יהודה בריה דר' חייא מלמד שעשה קין בהבל אחיו חבורות חבורות פציעות פציעות שלא היה יודע מהיכן נשמה יוצאה עד שהגיע לצוארו וא"ר יהודה בריה דר' חייא מיום שפתחה הארץ את פיה וקיבלתו לדמו של הבל שוב לא פתחה שנאמר ימכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק מכנף הארץ ולא מפי הארץ איתביה חזקיה אחיו הותפתח הארץ את פיה א"ל לרעה פתחה לטובה לא פתחה וא"ר יהודה בריה דרבי חייא וגלות מכפרת עון מחצה מעיקרא כתיב והייתי נע וגד ולכסוף כתיב זוישב בארץ נוד אמר חרב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר טכה אמר ה' וגו' היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר יכה אמר ה' כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה וכתר דגלה כתיב יובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעוברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא כדרך הנשתלין גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

מה לנו ולצרה הזאת. להכניס ראשינו דלצנה הזאת אפי' על האמת: והלא כבר נאמר והוא עד. עליכם מטול חובה ונשיאות עון אם לא תגידו מה שראיתם: ושמה תאמרו מה לנו לחוב. להיות ממתחייבים מדמינו של זה נוח לנו לעמוד בלם לא יגיד: והלא כבר נאמר **באבוד רשעים רנה**. אם רשע הוא אין כאן עונש: **גמ'** או אני או אסה. שמעון בן שטח קא"ל הכי: **דין ארבע מיתות**. פורענות בידי שמים הדומה למיתה שהוא מחוייב זה: **נחש מישו**. דקלי ליה זיהרא ארס של נחש שורפו: **גופל מן הגג**. דומיא דסקילה דכתנן לקמן

(דף מה:) צית הסקילה היטה גבוהה שמי קומות וקומה שלו הרי כאן שלש: ליטעין צאין עליו. שדרכן להרגו צסיף וכן נמסר למלכות שמתחין ראשו: **טמא אחרינא הוה גביה**. שהיה מחוייב שריפה שהיה חמורה דאילו רוצח צסיף הוא ומיתת סייף קלה כדלמדינן בצרבע מיתות (לקמן דף מט:): **הא צדיני ממונות אמדינן**.

עדות מאומד מדתנן ליה גבי איס עידי נפשות ולא תנן ליה גבי איס עידי ממונות צפרק דיני ממונות (לעיל דף נט.) דלמדינן להו סהדי שקרי אלאוגרייהו זילי: **האוחז**. נושא שמעמי. ולי נראה כשהגמל הזכר מזדווג עם הנקבה קרי לי' אומר דלמנר צבצכות (דף ט.) גמל אסור כנגד אסור: **שזה סוסים צצצדיו והיינו מאומד: וליטעמין עד מפי עד**. דמתן הכא ולא תנא לה אלויס צעידו ממון הכי נמי כו': **הוא אמר לנו**. המחוייב אמר לנו שאני חייב לו כלל לא צפני התובע אמר לנו כן לא הויא הודאה: **איש פלוני אמר לנו**. שזה חייב לזה שהוא ראה צהלואה היינו עד מפי עד: **הודה לו**. שניהם היו סס: **אמדינן ליה דיניני נפשות**. להרצות הדברים ולפרש לאיסיס וצדיני ממונות לא איכפת לן לאיסיס עליהם כל כך: **פלעיס**. מכת חרצ קרי פלעיס: **חבורות חבורות**. לכך נאמר דמי: **נארכין נוד**. ולא כתיב נע שכיפרה לו גלותו דכתיב (צבראשית ד) וילא קין: **שלשה דברים**. חרצ ורענ ודנר: **לא יללה**. שום הללחה. וצניניה מלך יהודה כתיב: והיא

בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז אלמא אף על גב דפסיילי בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות הכא נמי אף על גב דפסיילי בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות: הוו יודעים כו': אמר רב יהודה בריה דר' חייא מיום שפתחה הארץ את פיה וקיבלתו לדמו של הבל שוב לא פתחה שנאמר ימכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק מכנף הארץ ולא מפי הארץ איתביה חזקיה אחיו הותפתח הארץ את פיה א"ל לרעה פתחה לטובה לא פתחה וא"ר יהודה בריה דרבי חייא וגלות מכפרת עון מחצה מעיקרא כתיב והייתי נע וגד ולכסוף כתיב זוישב בארץ נוד אמר חרב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר טכה אמר ה' וגו' היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר יכה אמר ה' כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה וכתר דגלה כתיב יובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעוברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא כדרך הנשתלין גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים זוז אלמא אף על גב דפסיילי בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות הכא נמי אף על גב דפסיילי בדיני ממונות אמדינן להו בדיני נפשות: הוו יודעים כו': אמר רב יהודה בריה דר' חייא מיום שפתחה הארץ את פיה וקיבלתו לדמו של הבל שוב לא פתחה שנאמר ימכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק מכנף הארץ ולא מפי הארץ איתביה חזקיה אחיו הותפתח הארץ את פיה א"ל לרעה פתחה לטובה לא פתחה וא"ר יהודה בריה דרבי חייא וגלות מכפרת עון מחצה מעיקרא כתיב והייתי נע וגד ולכסוף כתיב זוישב בארץ נוד אמר חרב יהודה גלות מכפרת שלשה דברים שנאמר טכה אמר ה' וגו' היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר והיוצא ונפל אל הכשדים הצרים עליכם יחיה והיתה לו נפשו לשלל ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר יכה אמר ה' כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלה בימיו כי לא יצלה מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה וכתר דגלה כתיב יובני יכניה אסיר (בנו) שלתיאל בנו אסיר שעוברתו אמו בבית האסורין שלתיאל ששתלו אל שלא כדרך הנשתלין גמירי שאין האשה מתעברת מעומד והיא

אומר נופל בתשמיש גמלים צבצכות (ת.) גמל אסור כנגד אסור (שבעות לד. וכע"ז ברושב"ב ב"ב צג. בשם רבינו זקני מ"ב.) ואיכא דלמרי אסור כמו טחור ולא נהיאל (רשב"ם שם.) בירוע שזה הרגו. למחוק הוא בשפת רביעה להסת וכ"ש צבור המועד ליגת, שנגח כבר שלם פעמים, ורבותא נקט גמל אסור א"ע שמשולם לא נגח ונשן (שם.) הוא אמר לי (לעיל כס.). לא אמר כלום. דעבד איניס דלמנר פלוני נושא כי כתי שלא שיקחוהו עשיר (שם.) בפנינו הודה לו. שהיו שניהם צפיעי להודות נמחין להיות לו עדים צדכר (שם.).

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

מסורת הש"ס

א) [תוס' פ"ח ה"צ],
ב) [תוספתא סס] צעועת לד.,
ג) כחפות ל' ע"ש טוסה ט: מ"ש,
ד) [תנן פה. וש"ת, ט] צ"ב כג. צעועת לה. [תוספתא צ"ק פ"ג],
ו) לעיל כט.,
ז) [בבבס טו. מ"ש, ט] רב יהודה אמר רב כ"ל רש"ל,
ח) כס"א: מיוניס,
ט) כס"א נטקף דישו הנולד,
י) [נויע"פ מוס' זמחיס פת: ד"ה מנפמיס, ו] כס"א: כמה משומדיס,

תורה אור השלם

- ↑ וַיִּפֶּשׂ כִּי תִחָטֵא וְשִׁמְעָה קוֹל אֵלֶּה וְהָאָה עַד אִו רָאָה אִו יָדַע אִם לֹא יֵגִיד וְיִשָּׂא עֹנוֹ. וירקא ר א
- ↑ בַּטּוֹב צִדִּיקִים תַּעֲלֶץ קִרְיָה וְיִבָּאֵד רְשָׁעִים מִשְׁלֵי יִי צַדִּיק עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אִו לַשְׁלֵיחַ עֲרִים יוֹמֵת הַמֵּת לֹא יוֹמֵת עַל פִּי עַד אֲחֵד: דברים יו ו
- ↑ מִכֶּנֶף הָאָרֶץ זְמִירוֹת שְׁמַעְנוּ צִבִּי לְצִדִּיק וְאִמְרֵי דָד לִי רָדִי לִי אִו לִי בָנִים בְּגֵדוֹ וּבְגַד בּוֹגֵדִים בְּגֵדוֹ: ישעיהו כד טז
- ↑ וְהַפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וְתַבְלַע אֹתָם וְאֵת הַבְּתִימִים וְאֵת כָּל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לְקִרְדָּה וְאֵת כָּל הַיְרֻשָׁה: במדבר טו לב
- ↑ וְחַן חֶרֶשֶׁת אֵתִי הַיּוֹם מַעַל פְּנֵי הָאֲרָמָה וּמִפְּנֵי אֶסְתֵּר וְהָיִיתִי נֶגֶד אֶרֶץ וְהָיָה כָּל מַצְאֵי הַיְהוּדִים: בראשית ד יד
- ↑ וַיִּצְא קִין מִלִּפְנֵי ה' וַיִּשֶׁב בְּאֶרֶץ נֹד קִרְמָת עֵדִן: בראשית ד טז
- ↑ וַיִּשֶׁב בְּעִיר הַזֹּאת יָמוֹת בְּחָרָב וּבְרָעָב וּבִדְבַר וְהָיָצֵא וְנָפַל עַל הַבְּשָׂרִים וְהָצִירַם עֲלֵיכֶם וְהָיָה וְהָיָה לֹו נַפְשׁוֹ לְשָׂלָל: ירמיהו כא ט
- ↑ כֹּה אָמַר ה' כִּתְבוּ אֶת הָאִישׁ הַזֶּה עֵרִירִי גֹבֵר לֹא יִצְלַח בְּיָמָיו רִי לֹא יִצְלַח מִזְרְעוֹ אִישׁ יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דָוִד וּמוֹשֵׁל עוֹד בְּיְהוּדָה: ירמיהו כב ל
- ↑ וּבְנֵי יִבְנֵיָה אֶסֶר שְׁלֹתִיאל בְּנוֹ: דברי הימים א ג יז

מוסף רש"י

דין ארבע מיתות. לזממס (כתובות ל:) דין שמים שהול' דוגמנו (סוטה ט:.) גופל מן הגג. דומה לנסקל שחופטין אומו צמית הסקילה לארץ דגבוס צ' קומות הים (כתובות שם וכע"ז סוטה שם.) חיה דרוסתו. אלי מפילו לארץ והרגו דגליסה (כתובות שם) וגם זה דומה לנסקל (סוטה שם.) נחש מכישו. והאלס שורפו (שם ושם.) נמסר למלכות. ומיתת מלכות ממחין את ראשו צסיף. והרג נמי סייף הוא (סוטה שם וכע"ז כתובות שם.) סרוניכ. אסכלא הוא מולי צמלגיש הוא (גמל האחרו בין הגמלים. צועט צרגליו, ולי נראה כשאל' לזקק לניקוי הוא לנחס ומכה צרגליו גמליס ספצינומי ולשון

אומר נופל בתשמיש גמלים צבצכות (ת.) גמל אסור כנגד אסור (שבעות לד. וכע"ז ברושב"ב ב"ב צג. בשם רבינו זקני מ"ב.) ואיכא דלמרי אסור כמו טחור ולא נהיאל (רשב"ם שם.) בירוע שזה הרגו. למחוק הוא בשפת רביעה להסת וכ"ש צבור המועד ליגת, שנגח כבר שלם פעמים, ורבותא נקט גמל אסור א"ע שמשולם לא נגח ונשן (שם.) הוא אמר לי (לעיל כס.). לא אמר כלום. דעבד איניס דלמנר פלוני נושא כי כתי שלא שיקחוהו עשיר (שם.) בפנינו הודה לו. שהיו שניהם צפיעי להודות נמחין להיות לו עדים צדכר (שם.).